

תפ"ח 12970/11/15 - מדינת ישראל נגד באא עויסאת

בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני כב' השופטים: י' נעם - סגן נשיא, ר' פרידמן-פלדמן ומ' בר-עם

תפ"ח-15-11-2012 מדינת ישראל נ' באא עויסאת (עצייר)

מדינת ישראל
באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים

המאשימה

באה עויסאת (עצייר)
על-ידי ב"כ עו"ד עפי אברהים

נגד

הנאשם

נזר דין

סגן הנשיא, י' נעם:

1. הנאשם, שהנו בן 23 ומתגורר בשכונת ג'אבל מוכבר בירושלים, הורשע בהכרעת-דין מיום 17.3.2017, לאחר שמייעת ראיות, בעבירות ניסיון לרצח - לפי סעיף 305(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, ובעבירות החזקת סכין - לפי סעיף 186(א) לחוק האמור. בסיס הרשותו עומד ניסיון לביצוע פגוע טרור - של דקירתם למוטות של יהודים או של אנשי כוחות הביטחון - שבמהלכו ניסה לדקור שוטרים שהתקרבו אליו בשכונת "נוֹף צִיּוֹן", הסמוכה לשכונת ג'בל מוכבר שבה כאמור הוא מתגורר. העבירות בוצעו ביום 15.10.2015, בסמוך לפרוץ גל פיגועי הטרור הרצחניים והאלימים נגד אזרחים יהודים ונגד כוחות הביטחון, שהחל בסוף חודש ספטמבר 2015. ההליכים בתיק זה נמשכו פרק זמן העולה על המקביל, זאת נוכח החלטת הנאשם להחליף את הייצוג, ובkeshot שהוגשו לדוחות את הדיון, הן מתכליות זו והן מסיבות אחרות.

2. כפי שנקבע בהכרעת-הדין, עובדות האירוע, לרבות כוונתו של הנאשם לבצע פגוע דקירה, שבמהלכו ירוג יהודי או שוטר, הוכחו בהודאותיו המפורטות של הנאשם במשפטה. העובדות, בכל הנוגע למעשיו של הנאשם בזירה, אף הוכחו בעדויות השוטרים אשר הוזעקו למקום ועצרו אותו - עדויות שתאמו האחת לשניה, ולמעשה לא היו שונות בחלוקת בסופו של יום.

3. להלן תמצית האירועים, כפי שהובאה בהכרעת-הדין המרשיעה. במהלך חודש אוקטובר 2015, לאחר צפיה ב"פייסבוק" בסרטונים אודוט "שהדים", החליט הנאשם לבצע פגוע דקירה קטלני על-רקע לאומני ובכך להיות ל"שהיד". ביום 23.10.15 בשעות הבוקר, לאחר שהcin מכתב פרידה מבני משפחתו, בבחינת "צואה", וחזר לבתו

מתפילה במסגד, נטל הנאשם סכין שאורר להבה כ-12 ס"מ והסתיר אותה בכייסו. הוא עשה דרכו לשכונת "נוֹף צִיּוֹן", ובدرכו אף השחיז את הסכין באמצעות אבן גרניט. כאשר הגיע לשכונה, נעמד ליד גדר, בمعنى "מארב", הוציא את הסכין מהcies, הטמיןה בשרוול חולצתו והמתין להזדמנות שבה יאטר אדם, יהודי או שוטר ישראלי, וידקอร אותו למוות; וככלשונו, כאמור בהודאותו - "הוציאתי את הסכין מכיסי הימני, ביד ימין, והשארתי אותה ביד הימנית, והסתתרתי אותה מאחוריו הגב שלי, ונשארתי לסתפת ולהמתין על מנת לצד שוטר או יהודי ולדקור אותו בסכין". כאשר התקרב לעברו צוות שוטרים שהוזעק למקום, ודרש ממנו להרים את ידו, הרים הנאשם את ידו השמאלית בלבד. את ידו הימנית, שבה החזיק בתוך השרוול את הסכין, הצמיד לגופו ולגדר שלידה ניצב, והחל לאט להרימה בהסתדר. כאשר הבינו השוטרים בלהב הסcin "מצבצ" (לשוןם) מהשרול באזר שורש כף היד - הם קפצו על הנאשם, הפילוהו לארץ ותפסו את הסcin שנפלה מהשרול. עד לרגע שבו קפצו עליו השוטרים, התכוון הנאשם - כפי שציין בהודאותו - לשלוף את הסcin מהשרול ולדקור מי מהם, ואף החל להרים מעט את ידו לתוכית האמורה. הוא "לא הספיק" (לשוןנו בהודאותו) לעשות זאת, מלחמת תפיסתו על ידי השוטרים והפלתו לארץ. כפי שנקבע בהכרעת-הדין, תכניתו הרצחנית של הנאשם סוכלה עקב הגעתו של כוח השוטרים לזרעה. האירוע הסתיים מבלי שעלה בידי הנאשם לדקור מי מהשוטרים, זאת מלחמת השתלטות השוטרים עליו, ולא בשל "חרטה" של הנאשם - גרסה כבושה ולא אמונה שהועלתה לראשונה בפרשת ההגנה. בהכרעת-הדין נקבע, כי במעשה של הנאשם השתכללו כל יסודות העבירה של ניסיון לרצח, והן העבירה הנלוות של חזקת סcin שלא כדין; ומشكך הורשע הנאשם בעבירות אלו.

4. הנאשם הנו ילייד 1994 והיה בן 21 בעת ביצוע העבירות. אין לחובתו עבירות קודומות. מתסקרים שירות המבחן עולה, כי הנאשם בן למשפחה המונה זוג הורים גרושים מזה שבע שנים וארבעה ילדים. הוא סיים 12 שנות לימוד, ולאחר מכן השתלב במעגל התעסוקה כעובד ניקיון בעיריית ירושלים, עד לمعצרו הנוכחי. בתסוקיר ציון, בין-השאך, כי הנאשם גדול במערכות יחסים משפחתיות מורכבות, שכלהו אלימות בתוך המשפחה. שירות המבחן התרשם, כי הנאשם נטל אחראיות פורמלית על המעשים המזוהים לו, הצד חרטה; זאת בעיקר בשל המחיר שהוא משלם בגין מעשי. הצד זאת של הנאשם באוזני קצינת המבחן, כי הייתה לו כוונה לפגוע ביודים, וטען כי "רק" הרים את הסcin אל מול השוטר, לאחר שהתבקש להראות אם הוא מסתיר דבר מה מתחת חולצתו. כן טען הנאשם בשיחתו עם קצינת המבחן, כי בעת האירוע היה נתון תחת השפעת אלכוהול וחתת לחץ נפשי; אם כי התקשה לבטא את טיבו של הלחץ שבו היה שרוי. הוא שלל השתייכות לארגון או קבוצה כלשהי הפעלת באזר מגורי. עוד התרשם שירות המבחן מקיומם של אלמנטים של תכנון, טרם ביצוע העבירות; וכן מנטייה של הנאשם למזער את חילקו באירוע, אגב השלכת האחריות על "גורמים חיוניים", כדוגמת שתית אלכוהול על-ידי טרם ביצוע המעשים. בගדרם של גורמי סיכון להישנות עבירות בעtid, ציין שירות המבחן, כי יתכן שברקע למעשה של הנאשם עמדו הזדהות עם נורמות וערכים עבריניים, נטיה לאימפלסיביות, קשיים בהפעלת שיקול דעת במצבים עמוסים מבחינה רגשית, וכן היעדר כלים להתחממות במצבים משבר ודחק. עוד ציין

שירות המבחן בגדרם של גורמי הסיכון - את קוו אישיותו של הנאשם, שאינם מגובשים; את נטייתו להמעיט ולמצער מחומרת העבירות; ואת קשייו להכיר בחומרת מעשיו והשלכותיהם. כן ציין שירות המבחן, כי קיימת אי-בהירות ביחס למידת ניקיונו של הנאשם מוחמרים פסיכו-אקטיביים. על-כן התרשם שירות המבחן מרמת סיכון גבוהה להישנות עבירות דומות בעתיד. מайдך גיסא, ציין שירות המבחן את ההתרששות מהיעדרן של אינדיקציות לכךום אורח חיים שלו, על-ידי הנאשם. בשקלול הנתונים האמורים, המליץ שירות המבחן על הטלת ענישה מוחשית וקונקרטית, אשר תבהיר לנายน את חומרת מעשיו והשלכותיהם, אשר TABOA לידי ביטוי בהטלת עונש מאסר.

5. ב"כ המאשימה הדגיש בטיעוני לעונש את חומרת העבירות, ובפרט העבירה של ניסיון לרצח, ואת נסיבות ביצוע המיעשים. הוא הדגיש, כי הנאשם החליט בעיצומו של גל פגועי הטrho לרצוח אדם; כי הלה תכנן את מעשיו מראש, לרבות הכנת צוואה והצטיידות בסיכון; וכי החלטתו לא יצאה אל הפועל רק בשל עירנותם של אזרחים ותושיה מקצועית של שוטרים שהזעקו למקום. כן ציין, כי הנאשם עשה כל שביכולתו להוציא לפועל את התכנית הרצחנית שאווצה זממ לבצע, זאת גם כאשר התקרבו השוטרים לעברו, אך למרבה המזל הוא הספיק להרים מעט את ידו ונתפס. הוא גרס, כי לנוכח חומרת העבירות והערכיהם המוגנים שבסודן, נסיבות ביצוע המעשים, וכן מדיניות הענישה הנוגנת, מתחם הענישה ההולם נع בין 14 שנים מאסר לבין 18 שנים מאסר. הוא עתר להטלת מאסר באמצעות המתחם.

6. הסגנור לא הקל ראש בחומרת מעשיו של הנאשם, אך הדגיש כי נסיבות ביצוע העבירה של ניסיון לרצח לא היו ברף חומרה גבוהה. בהקשר זה טען, כי למורת שהנאשם הגיע לкрытת גן ילדים, הוא בחר שלא להיכנס לגן ומה שירעמדו במקומו עד להגעת השוטרים. כן ציין, כי במבחן מאירועים אחרים שבהם נסתימנו האירועים בפיגועות גופניות, חלkon קשות, לא הסתיים האירוע הנדון בפגיעה גופנית כלשהי. עוד טען הסגנור, כי הנאשם סובל מבעיות קוגניטיביות, וכי משפחתו התקשתה במילוי מומחה להוכחת טענה זו. יוער, כי טענה זו לא הוכחה, ואף לא בא זקרה בתסוקיר שירות המבחן. ב"כ הנאשם סבר, כי מתחם הענישה ההולם נע בין חמישה שנים מאסר לבין 10 שנים מאסר, בפרט כאשר באירוע לא נפגע איש; וביקש להסתפק בהטלת עונש ברף התחelon של המתחם, זאת בהתחשב בנסיבותו האישיות של הנאשם שתוארו בתסוקיר שירות המבחן.

במסגרת דבריו האחרונים לעניין העונש הביע הנאשם חרטה על מעשיו. הוא ציין, כי ביצע את המעשה על-רקע מצוקה אישית ומשפחתית.

7. בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין, על בית-המשפט לקבוע בגזר-הדין את מתחם העונש ההולם, זאת לאור

העיקרון המנחה, הנسبות הקשורות בביצוע העבירה ומדיניות העונשה הנוהגת; ובהמשך - לגזר את העונש המתאים לנאשם במסגרת מתחם העונשה ההולם, תוך התייחסות לנسبות שאין קשורות לביצוע העבירה, זאת אגב אפשרות לסתות מהמתחם בנسبות חריגות שמצוינו בחוק.

אין צורך להזכיר מיללים על חומרת העבירות שבנהו הורשע הנאשם, ובפרט עבירות ניסיון הרצח. העבירה של ניסיון הרצח חמורה נוכח מהותה - ניסיון לקטול חייו של אדם, ולאור נסיבותיה - ביצועה על-רkanع לאומני אגב תכונן מוקדם. כפי שצוין, מעשיו של הנאשם בוצעו בתחילת גל הטrror שהחל בסוף חודש ספטמבר 2015, ואשר במסגרתו בוצעו פיגועי טרור רצחניים ואלימים כלפי אזרחים ונגד כוחות הביטחון.

8. באשר לחומרת העבירות של ניסיון לרצח אגב פיגוע טרור, כבר צוין על-ידיינו, לא אחת, בפסק דין אחרים, כי על גורם-הדין בעבירות של ניסיון לרצח, ליתן ביטוי הולם לערך של שלמות הגוף ולערך קדושת החיים של כלל הציבור - אזרחים וגורמי אכיפת החוק - שהנאשם ומפגעים אחרים מבקשים לפגוע בערכיהם אלו בפיגועי טרור, כמו "פיגועי דקירה", כפי שאירע במקראה שלפנינו, או פיגועים באמצעות אחרים, כמו פיגועי ירי או דרישת.

בairוע זה, כמו בפיגועי טרור נוספים, בוצעה העבירה על-רkanע לאומני; כאשר הנאשם ביקש להפוך ל"شهيد". בהקשר זה של ביצוע העבירות על-רkanע לאומני אידיאולוגי, מתרך מטרה של המבצע להפוך ל"شهيد", אין לנו אלא להפנות פעם נוספת לדברים שהשמענו בגורי-דין נוספים. האידיאולוגיה של כמייה להפוך ל"شهيد", אגב ביצוע רצח של אחרים - אשר הופכת את המות למטרה, ואת הרוצח ל"קדוש" ולדמות מוערכת - היא אידיאולוגיה רצחנית המופצת ברבים, כרעל וכארס, במערכות מגונות של הסטה פרועה; ומאומצת לכל מימוש, הן על-ידי קנאים קיזוניים לדרכן אידיאולוגית זו, והן על-ידי גורמים אחרים שקל לפתחם, כמו - ילדים, צעירים ומיעוטונים במצבות שונות, שיתקנן הנאשם בכלל בינם.

9. בהתייחס לנسبות ביצוע העבירות, הרי שחווארתן מופלתת. כאמור, הנאשם החליט לדקור למותו אנשים - יהודים או שוטרים ישראלים - זאת בפיגוע טרור של דקירה. הוא תכנן את מעשיו מראש, אגב ה策ידות בסיכון והשחתת להבה; עשה דרכו משכונת מגורי לשכונת "נוֹף צִיּוֹן" שבה החליט לבצע את זמנו; המתין ב"מארב" לקורבן מזדמן שיחלוף על פניו; ואף היה נחוש בביצוע תוכניתו הרצחנית גם כאשר התקרבו לעברו שוטרים, עת החל להרים את ידו שאחזה בסיכון לשם דקירת השוטרים. אמנם בסופה של יום לא גרם הנאשם לפגיעה גופנית כלשהי; ואולם, כפי שצוין, תוכניתו הרצחנית כולה כתוצאה מתושיותם של עוברי אורח שהזעיקו את המשטרה; וניסיונו של הנאשם לדקור את מי

מהשופטים למות, סוכל בשל תושיתם של השופטים ותגובתם המהירה והמקצועית.

10. בכל הנוגע למדיניות הענישה הנהוגת, נפנה לשורה של גזר דין שניינו בתיקים שהתנהלו לפנינו, שבהם הורשו נאשמים בעבירות של ניסיון לרצח במהלך פיגוע טror על-רकע לאומני באזור ירושלים.

בתפ"ח (ו-מ) 23250-12-15 מדינת ישראל נ' פלונית (23.11.16), נגזר דין של קטינה שהורשעה על-פי הודאותה בעבירות ניסיון לרצח באמצעות דקירה בשוק מחנה יהודה. הקטינה, אשר הייתה כבת 17 בעת ביצוע המעשה, נידונה למאסר בפועל לתקופה של שלוש-עשרה שנים וחצי.

בתפ"ח (ו-מ) 63622-10-15 מדינת ישראל נ' סובחי ابو חליפה (15.11.16) נגזר דין של נאשם אשר הורשע בעבירה של ניסיון לרצח אגב גרימת חבלה חמורה לנפגע העבירה, בפגיעה טror באזרח צומת הגבעה הצרפתית, ל-18 שנות מאסר בפועל, זאת בהסתמכת הצדדים במסגרת הסדר טיעון.

בתפ"ח (ו-מ) 36026-12-15 מדינת ישראל נ' מקדד אלחיח (9.11.16) נידון נאשם, אשר הורשע בעבירה של ניסיון לרצח אגב פצעתו של נפגע העבירה באמצעות סכין בפגיעה טror באזרח רמת בית-שמש, לעונש מוסכם של 16 שנות מאסר בפועל.

בתפ"ח (ו-מ) 33478-01-16 מדינת ישראל נ' סעד קומבו (26.10.16) הוטל על נאשם שהורשע על-פי הודאותה בעבירת ניסיון רצח, עת ذكر חיל בגבו בפגיעה טror ליד גשר המיתרים, למאסר בפועל לתקופה של 17 שנים.

בתפ"ח (ו-מ) 30359-03-15 מדינת ישראל נ' פלוני (5.6.16) נגזר דין של קטין בן 17, אשר הורשע לאחר שמייעת ראיות בעבירה של ניסיון רצח שבוצע בכיכר צה"ל, אשר במהלך דקר עבר אורח ופצע אותו, וכן הורשע בעבירות נוספת על-פי הודאותו. הקטין נידון לתקופת מאסר כוללת של 18 שנים.

בתפ"ח (ו-מ) 21076-02-16 מדינת ישראל נ' פלוני (7.11.16) נגזר דין של שני קטינים, האחד בן 14 והשני בן 17, אשר הורשו על-פי הודאותם בשתי עבירות של ניסיון לרצח, זאת במהלך פגוע טror באזרח שער שכם, שבמהלכו נזכר במתנו אחד מקורבנות העבירה, ואילו השני חמק מגיעת הסכין. כל אחד מהנאשמים נידון למאסר בפועל לתקופה של 11 שנים.

בע"פ 10025/16 פלוני נ' מדינת ישראל (10.8.17) נדון עניינו של קטין שהיה בן 13 בעת האירועים. הקטין הורשע בשתי עבירות של ניסיון רצח ובעבירה החזקת סכין שבוצעו במהלך פיגוע טרור ביום 12.10.15 בשכונת פסגת זאב בירושלים. במהלך הפיגוע נפצעו עופר אורח בגין וכן קטין בן 13. הדקירות בוצעו בפועל על-ידי שותפו של הקטין, אשר נהרג מASH כוחות הביטחון במהלך סיכול המשע הקטלני של הקטין ושותפו. בגור-הדין בערכאה הדינית בתפ"ח 63571-10-15 מדינת ישראל נ' פלוני (7.11.16) נידון המערער למאסר בפועל לתקופה של 12 שנים. בית-המשפט העליון הקל בעונשו של המערער והעמיד את רכיב המאסר בפועל על תשע שנים וחצי, זאת - הן לנוכח העובדה שבאיורו השני חלקו של המערער היה משני לעומת חלקו של שותפו; והן בהתחשב ב"גילו הצעיר ביותר של המערער ובתהליכי השיקום שהוא שותף לו ולחות הדעת שהוגשו בעניינו" על-ידי שירות המבחן. בצד זאת הוסיף ציין בית-המשפט העליון (כב' השופט ד' מינץ): "בעניינו, חומרה רבה ניבטה ממעשי המערער, אשר כללו רקימת תכנית של יציאה למשע טרור לשם פגעה ביודים באשר הם יהודים, וסופה של יומם גם ביצועה בפועל. העונש שנגזר על המערער, הכולל 12 שנות מאסר בפועל, אינו חריג מרמת העונישה המקובלת בדרך כלל בעבירות דומות. אוסיף כי גם לו היה המערער מושפע בעבירות של גרים חבלה חמורה בנسبות מחמיות, ולא בעבירות של ניסיון לרצח, ספק בעניין כי בנסיבות ביצוע העבירות אם היה מקום להקל בעונשו, וזאת לא באופן ממשמעותי".

11. לאור הערכים המוגנים העומדים בסוד עבירות ניסיון הרצח, נסיבות ביצוע העבירה שתוארו לעיל, ומדיניות העונישה הנוגנת - סבורני, כי מתחם העונישה ההולם כולל רכיב של מאסר בפועל ממושך, הנע בין 14 שנים לבין 18 שנים.

12. באשר לעונש המתאים בתוך מתחם העונישה ההולם, הרי שבUberot של ניסיון לרצח בפיגועי טרור, ובפרט על-רקע גל הטrror הנוכחי, משקלן של הנسبות האישיות הנו שולי יחסית, ויש ליתן בכורה לשיקולי הגמול, ההגנה על ביטחון הציבור וההרתעה. לפיכך, לנسبותיו האישיות של הנאשם שהובאו לעיל ואשר צוינו בתסaurus, יהיה אمنם משקל בಗזרת הדין, אך משקל נמוך יחסית. למוטר לציין, כי לא עומד לנԱSM שיקול לקולא של הודהה באשמה, שכן הלה בחר, וזה זכותו, לנוהל הליכים.

13. על-יסוד האמור לעיל, ובהתחשב מכלול שיקולי העונישה האמורים, יש לגזר את דיןו של הנאשם כדלהלן:

.א. למאסר בפועל לתקופה של 16 שנים, מיום מעצרו - 23.10.15.

.ב. למאסר על-תנאי של שנתיים, שלא יעבור בתוך שלוש שנים מיום שחרורו מהמאסר עבירות ניסיון רצח

או עבירה של גרים חבלה בכוונה חמירה.

ג. לששה חודשים מאסר על-תנאי, שלא יעבור בתוך שלוש שנים מיום שחרורו מהכלא, עבירות החזקת סכין,
או עבירת אלימות שתסב לאדם חבלה של ממש.

יורם נעם, סגן נשיא

השופטת ר' פרידמן-פלדמן:

אני מסכימה.

**רבקה פרידמן-פלדמן,
שופטת**

השופט מ' בר-עם:

אני מסכימם.

משה בר-עם, שופט

הוחלט, כאמור לעיל, לגזר את דיןו של הנאשם כאמור בפסקה 13 לעיל.

זכות ערעור לבית-המשפט העליון בתוך 45 ימים מהיום.

המציאות תמציא עותק מגזר-הדין לשירות המבחן.

ניתן היום, ג' בחשוון תשע"ח, 23 באוקטובר 2017, במעמד ב"כ המאשימה, הסגנוּר, הנאשם ומתרגם בית
המשפט לשפה הערבית.

משה בר-עם, שופט

רבקה פרידמן-
פלדמן, שופטת

יורם נועם, סגן נשיא